

VERBE *DICENDI* DESEMÂNÂND DEZVĂLUIREA DE INFORMAȚII (CONFESIUNEA ȘI DIVULGAREA) ÎN LIMBA ROMÂNĂ

IULIA BARBU-COMAROMI

Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”

iulia.barbu@gmail.com

Cuvinte-cheie: verb(e) *dicendi*, *confesiune*, *dezvăluire*, *divulgare*, (informație) *secret(ă)*.

Key-words: verb(s) of saying, confession, disclosure, divulging, secret (information).

1. PRECIZĂRI PRELIMINARE

Verbele *dicendi* alcătuiesc în limba română o clasă remarcabilă prin bogăție și eterogenitate atât sub raport lexical, semantic, sintactic, cât și pragmatic. Caracterul eterogen al clasei conduce la configurarea, în cadrul acesteia, a mai multe categorii de verbe, care pot fi distinse, în mare măsură, pe baza criteriului semantic. Din perspectivă pur semantică, independent de capacitatea de a admite discurs raportat, verbele *dicendi*, ca supraclasă, desemnează o activitate de enunțare orală, *enunțarea orală* fiind denominatorul semantic comun al componentelor.

Ne îndreptăm atenția în articolul de față asupra subclasei de verbe *dicendi* românești care desemnează în sens larg **dezvăluirea de informații**, particularizată în două direcții: **confesiunea** și **divulgarea**, ca acte de comunicare verbală. Verbele „de dezvăluire” desemnează activitatea de enunțare orală având ca scop: a) performarea unei confesiuni (mărturisirea unui fapt, gând, sentiment intim, personal) către un interlocutor (de regulă, singular) și, în mod cu totul particular, cu restrângere la uzul bisericesc, îndeplinirea unei îndatoriri religioase (actul spovedaniei în ritualul creștin), orientate către preot sau duhovnic; b) divulgarea unui secret (de cele mai multe ori, evaluat negativ) sau deconspirarea, orientată către un interlocutor singular sau, mai ales, colectiv.

Avem în vedere unități lexicale cu sens primar de „dezvăluire”, precum și verbe care actualizează acest sens numai contextual, prin derivare de la sensul primar (fie extindere ori restrângere semantică, fie metaforizare). Încercând să oferim o imagine de ansamblu asupra acestei microclase, vom prezenta, în primul rând, lexeme din limba română actuală standard, la care se adaugă verbe cu utilizare livrescă, familiară, populară, argotică, făcând referire la stadiul vechi al limbii ori de câte ori un verb din limba actuală prezenta, într-un stadiu mai vechi al limbii, un comportament diferit.

Referirile la verbele de dezvăluire de informații în limba română sunt sporadice și tangențiale. Ileana-Camelia Popa (2007: 165–169) a analizat verbele *a mărturisi*, *a se confesa*, *a se spovedi*, în comparație cu corespondentele lor franceze *avouer*, *confesser*, *se confesser*, ca verbe care desemnează „l’acte de parole qui implique la transmission d’un message tenu pour secret” (Popa 2007: 165); autoarea aduce în discuție dihotomia voluntar vs involuntar, (non)veridicitatea mesajului transmis. În Barbu (2014: 75), sunt amintite așa-numitele „verbe ale confesiunii”, care reflectă atitudinea locutorului față de propriul discurs, și se semnalează o diferențiere între confesiunea propriu-zisă și confesiunea sub forma denunțului (*ibid.*: 84). Cezar Bălășoiu (2004), în cartea sa dedicată discursului raportat în limba română, face referiri la comportamentul sintactic al unora dintre verbele *dicendi* analizate în cercetarea de față (capacitatea de a admite discurs citat și poziția în raport cu secvența citată), fără alte detalii legate de semantismul lor.

În introducerea actelor colocviului intitulat „Confidence/dévoilement de soi dans l’interaction” (desfășurat la Lyon în 2004, sub dubla egidă a asociației IADA¹ și a laboratorului ICAR²), Catherine Kerbrat-Orecchioni și Véronique Traverso (2007: 1 ș.u.) prezintă problematica generală și cadrul teoretic al **confidenței**, ca tip particular de activitate discursivă, cu o prezență însemnată atât în opere artistice (teatru, cinematograf, opere literare), cât și în interacțiuni din viața cotidiană (conversații familiare, frecvente la magazin, în saloane de coafor etc.) și în contexte instituționale (consultații medicale, ședințe de psihoterapie³, interviuri de angajare, confesiunea în biserică). Autoarele arată că definiția din *Le Petit Robert* („communication d’un secret qui concerne soi-même”) nu evidențiază două trăsături definitorii ale actului confidenței: (1) este o secvență de discurs autocentrat, care face cunoscut un fapt, o stare sau un eveniment care îl privește direct sau indirect pe locutor, (2) presupune exteriorizarea, dezvăluirea unei informații secrete, care în mod normal, ar trebui să rămână ascunse, necunoscute, ceea ce face ca actul confidenței să fie unul „difícil” și riscant (Kerbrat-Orecchioni – Traverso 2007: 3); la acestea se adaugă două trăsături secundare: destinatarul confidenței se presupune că nu ar trebui să dezvăluie altor persoane secretul încredințat și nu este în mod obligatoriu interesat de conținutul confidenței (*ibid.*: 4). În acțiunea comunicativă de confidență sunt implicați doi participanți, între care se stabilește o relație de reciprocitate, bazată de încredere⁴: *confesorul* (emițătorul confesiunii) și *confidentul* (destinatarul confesiunii), fără a se exclude situații trilogale sau polilogale (*ibid.*: 7). Actul confidenței are o forță relațională puternică, presupune o relație „orizontală”, care confirmă apropierea între prieteni (situația cea mai frecventă) sau creează

¹ IADA = International Association for Dialogue Analysis.

² ICAR = Interactions, Corpus, Apprentissages, Représentations (<https://www.ens-lyon.fr/en/research/research-units/laboratories/interactions-corpus-apprentissages-et-representations>).

³ Interacțiunea verbală dintre pacient și psiholog este considerată de Goffman (1973: 185) „cazul extrem” în ceea ce privește confidența.

⁴ A se nota că în franceză și spaniolă termenii pentru „încredere” sunt înrudiți etimologic și semantic: fr. *confidence* – *confiance*, sp. *confidencia* – *confianza*.

instantaneu o apropiere socio-afectivă, în cazul persoanelor necunoscute; în cazul unui context colectiv, confidența instaurează o anumită solidaritate între membrii grupului (*ibid.*: 14).

Liana Pop (2007: 407) plasează confidența în raport cu un hipergen care poate fi numit „discurs despre sine” (*discours du moi*), autocentrat, apropiat de „narațiunea autobiografică”, și delimitează mai multe subgenuri: confesiunea, mărturisirea/destăinuirea, mărturia, declarația de dragoste, dezvăluirea, plângerea și profesiunea de credință. Autoarea arată că toate aceste tipuri de acte discursive sunt reunite de un sem comun: „l'action de révéler quelque chose qui était caché (un secret, une faute, un péché, un sentiment) [= dire un secret]” (*ibid.*: 408–409).

2. VERBE ALE DEZVĂLUIRII: DOUĂ DIRECȚII SEMANTICE

O primă observație legată de seria verbelor analizate vizează organizarea lexemelor în două grupe, bazate pe trăsături semantice secundare care sunt, de fapt, particularizări ale semului principal; denumim generic cele două grupe prin nominalele CONFESIUNE și DIVULGARE sau prin verbele corespunzătoare: A SE CONFESA și A DIVULGA. Prezentăm mai jos lexemele la care ne referim, în funcție de cele două seme secundare delimitate. Ordinea lexemelor ia în considerare verbele care desemnează primar și neutru semele delimitate, urmate de verbe cu utilizare figurată sau care prezintă sensuri secundare desemnând confesiunea sau divulgarea.

2.1. CONFESIUNEA se poate realiza în context laic sau în context bisericesc.

2.1.1. Verbele care desemnează confesiunea în context **laic** sunt **a se confesa**, **a (se) confia** (livr.), **a (se) destăinui**, **a dezvălui**, **a mărturisi**, toate având sensul „a spune cuiva ceva intim (până atunci ținut secret)”. Verbele de confesiune desemnează o activitate de enunțare orientată către o altă persoană, marcată prin semul [+ sinceritate], care presupune transmiterea unei informații de obicei intime, care este legată de propria persoană, necunoscută până atunci interlocutorului și bazată pe existența unui nivel de încredere între locutor și receptor.

Acestei subclase i se subscriu unele verbe cu polisemantism bogat, care au dezvoltat un sens secundar „confesiv”: **a împărtăși** (de obicei, cu determinant nominal sau urmat de o subordonată), **a încredința**⁵ (de obicei, cu determinant nominal: *o taină, un secret*).

Interesantă este seria verbelor utilizate figurat cu sens „confesiv”, în context familiar sau argotic. Metaforizarea se produce cu ușurință în cazul verbelor care desemnează, în sensul lor primar, acțiunea de „a goli, a elimina, a da afară”: **a se descărca**, **a se deschide** ((în fața) cuiva), **a se deșerta** (rar, „a mărturisi”:

⁵ Sensul confesiv (*a încredința cuiva un secret*) trebuie delimitat de cel asociat cu efectul perlocuționar implicat, „a confirma, a asigura”: *a încredința pe cineva de ceva*.

DLR), **a răsufla** (pop.). **A se spovedi** a suferit o extensiune semantică în registrul familiar, însemnând „a face cunoscut cuiva un secret, o problemă personală etc.; a se confesa, a se destăinui”.

Din limba veche, menționăm verbul **a se dezveli** (înv. și pop.).

2.1.2. Verbele care desemnează confesiunea în context **bisericesc** sunt: **a se duhovnici**⁶ (înv.), **a se mărturisi** (pop., înv.)⁷, **a se spovedi**⁸ și prezintă sensul comun „a-și mărturisi păcatele (în fața preotului)”; sporadic, este folosit cu acest sens **a (se) confesa**.

2.2. **DIVULGAREA** este raportabilă: a) la **altă persoană** sau vizează dezvăluirea unei informații externe (de regulă, fapte sancționabile moral sau legal), verbele de dezvăluire prezentând sensul comun „a dezvălui, a da în vileag, a aduce la cunoștință oamenilor o acțiune, un fapt, de obicei negativ, ascuns (în mod voit, de altcineva)”; b) la **propria persoană**, presupunând dezvăluirea unui secret personal sau a unei vini proprii, în mod voluntar sau involuntar, verbele de dezvăluire prezentând, în acest caz, sensurile „a recunoaște” (voluntar), „a se da de gol” (involuntar). Uneori însă, în cazuri particulare, obiectul dezvăluirii poate fi un fapt evaluat pozitiv sau neutru.

2.2.1. Componentele primare ale seriei verbale „a face cunoscut, a da în vileag (pe cineva)” sunt: **a deconspira, a demasca, a denunța, a desecretiza**⁹ (livr.), **a destăinui** (tranz.), **a dezvălui, a divulga**; verbe cu sens secundar „a da în vileag”: **a descoperi**¹⁰, **a destăinui, a dezvălui, a dezveli** (înv., v. DLR, sensul 6), **a răspândi, a trăda**.

Dezvăluirea unei abateri externe favorizează atragerea în clasa avută în vedere a numeroase verbe din alte clase lexico-semantică, care, desemnând generic o acțiune de „trecere din interior spre exterior” (= eliminare, golire), sunt utilizate figurat, cu sensul „a da în vileag, a deconspira, a trăda”, făcând cunoscută o acțiune, un fapt, de obicei negativ, ascuns (în mod voit, de altcineva); verbele metaforizate funcționează, de regulă, în registru argotic sau familiar: **a cânta, a ciripi, a cloncâni, a guița, a lătra, a piui, a scuipa, a trâmbița, a turna, a vărsa**.

Un regionalism din Muntenia și Oltenia, însemnând „a divulga”, este **a deveghea**, ilustrat mai jos într-un fragment dintr-o povestire din Muscel:

Se vorbește, că Strigoii, venind la horă ca flăcău și fiind în joc observat de un flăcău că i se vede o codiță atârând pe cap, din pălărie, acesta i-a spus, și atunci Strigoii, de bucurie că i-a spus, și ca **să nu-1 mai devegheze** la alții, i-a făgăduit că-i dă lucru mare [...] (Pamfile, Mitol. I: 154)

⁶ Și preotul **duhovnicește** (tranz.), primind mărturisirea unui credincios.

⁷ Și preotul **mărturisește** (tranz., pe cineva), ascultând mărturisirea păcatelor făcute de un credincios.

⁸ Și preotul **spovedește** (tranz.), primind mărturisirea unui credincios.

⁹ Neînregistrat în dicționarele uzuale, figurează în DOOM³.

¹⁰ În MDA se notează ca sens specializat: „A face cunoscut ceva ce a fost ținut ascuns Si: *a dezvălui, a destăinui*.”

În altă povestire din Muscel:

Părinte, Părinte! Femeia asta – ori omu' – nu spune toate păcatele. Ia vezi, nu ascunde păcatu' cutare? N'o lăsa nici sfinția-ta. **Deveghează-i-l!** (I. Cr. VII, 1915: 198)

2.2.2. Dezvăluirea unui secret sau a unei vini proprii se actualizează în schema semantică secundară a unor verbe care funcționează (și) ca verbe *dicendi*, ca o acțiune voluntară, cu actualizarea semului [+ intenție]: **a accepta, a admite, a declara, a recunoaște**; verbe figurate: **a se goli** (arg.), **a paraclisi** (arg.); verbele care desemnează dezvăluirea involuntară, cu actualizarea semului [– intenție], sunt: **a se deconspira, a se demasca, a se dezveli** (fig., înv.), **a se scăpa** (fig., fam.), **a se trăda** (cf. Șăineanu, s.v. *trăda*: „a descoperi din imprudență ceea ce trebuia să rămâie ascuns”).

3. UTILIZĂRI ÎN LIMBĂ

Vom urmări, în continuare, utilizările verbelor în surse primare, în special în texte literare ale unor autori români consacrați, în contexte indicate în lucrări lexicografice, precum și atestări consultate pe diverse platforme online (corpusul CoRoLa, baza de date Arcanum¹¹) sau pe internet. Vom avea în vedere comportamentul sintactic și semantic al verbelor, indiferent de statutul acestora în limbă. Distingem în enumerarea exemplelor între folosirea generală, absolută, a verbelor, desemnând acțiunea respectivă ca aparținând altei persoane, și utilizarea performativă¹², asumată, la persoana I (desemnarea concretă, situațională, a unui act de comunicare confesiv).

Criteriul ordonării exemplelor este cel cronologic. În citarea contextelor din texte mai vechi, am intervenit în adaptarea grafică a unor cuvinte, conform normelor scrierii actuale.

3.1. Confesiunea

3.1.1. Confesiunea în context laic

3.1.1.1. Confesiunea este redată de o serie de verbe prototipice, pe care le prezentăm mai jos în ordine alfabetică.

¹¹ Baza de date Arcanum („Ziarele Arcanum”) cuprinde în principal ziare, cotidiene, reviste, publicații științifice, colecții de volume tematice. În prezent, baza Arcanum numără 85.854.847 de pagini și poate fi accesată la adresa <https://adt.arcanum.com/ro/discover/>.

¹² „Performative sunt verbele a căror folosire la modul indicativ, timpul prezent, diateza activă, numărul singular, persoana I implică nu numai desemnarea unui act, ci și realizarea concretă a acestuia.” (Botnaru 2007: 4). Verbele performative, folosite la persoana I, din pricina semantismului lor, nu introduc discurs „citativ”, deoarece nu relatează ce a spus altcineva sau „eu” altcândva (v. Austin 2003 [1962]: 74–75). Folosite la persoana a III-a, aceste verbe sunt descriptive și pot forma discurs citant.

A SE CONFESA – verb prototipic pentru seria „a spune cuiva ceva intim (până atunci ținut secret)”, astăzi reflexiv; în trecut, rar, și tranzitiv, ca echivalent perfect pentru *a (se) destăinui*¹³. Exemplele de mai jos sunt extrase din opere literare și sunt prezentate în ordine cronologică:

Dar ți-am spus adevărul, ți-**am confesat** această infirmitate a mea. (R. Petrescu, M. I.: 349) (utilizare performativă, la persoana I)

Să fie oare adevărat ceea ce Sophie a strecurat într-o zi, că visul tânărului Ialomițeanu, ce încă mai afectează interes pentru filologie, ar fi în realitate o carieră diplomatică? Este desigur adevărat, de vreme ce **a confesat-o**... (Adameșteanu, Dim.: 180)

„Așteptam un asemenea moment”, **te-ai confesat** tu prietenei tale Ioana. „De la un timp Mircea mă călca pe nervi”. (Conv. lit. SN, nr. 8, 1989: 9)

Mai târziu, c-un tandru umor, **s-a confesat** că scrie... teatru. (Conv. lit. SN, nr. 6/1984: 3)

„L-am luat de barbă și am dat și cu stânga, și cu dreapta! Nu-mi pare rău...” (!?) – **se confesează** generalul Pleșiță. (Goma, Journ. XIII: 37)

A (SE) DESTĂINUI este, alături de *a se confesa*, verb prototipic pentru dezvăluirea unei informații personale. Este folosit atât tranzitiv (cu determinant nominal sau cu subordonată introdusă prin *că*), cât și reflexiv (de regulă, cu determinant în dativ indicând destinatarul confesiunii):

[...] ieri seară a văzut pe Papacostea care i-**a destăinuit** (?) că Franasovici i-ar fi adus cu un ceas înainte la cunoștință [...] (Argetoianu, Îns. II: 73)

Cesianu mi-**a destăinuit** în treacăt că la Londra merg lucrurile rău, că Grigorcea e foc și că vrea să ceară rechemarea lui [...] (Argetoianu, Îns. II: 197)

Marie Costinescu (născută Știrbei) care vine de la San Remo a povestit lui Dinu Arion că tată-său Barbu i-**ar fi destăinuit** o confidență a lui Goga (Argetoianu, Îns. V: 310–311)

Așa ceva n-am spus însă până acum la nimeni și bineînțeles că ea ar fi ultima persoană căreia **să-i destăinuiești** asemenea ipoteze... (Adameșteanu, Dim.: 267)

– Am primit fără șovăire, i **se destăinui** ea. Unii mi-au imputat că prea m-am grăbit, făgăduindu-mă unui necunoscut [...] (Gheție, Bir. II: 260)

Nu era Helena persoana care **să se destăinuie** slujnicilor. (Gheție, Bir. II: 320)

A DEZVĂLUI¹⁴ este folosit de regulă cu determinanți nominali la nivelul propoziției sau cu subordonate introduse prin *că* (discurs raportat indirect):

¹³ În dicționarul lui Scriban din 1939 (SDLR), verbul este înregistrat cu valoarea tranzitivă de bază, pe a doua poziție fiind menționată utilizarea reflexivă: „***confeséz** v. tr. (fr. *confesser*, d. lat. *con-fitēri*, *con-fessum*, a mărturisi. V. **profesez**). Rar. Mărturisesc, declar, mă spovedesc: *îmi confesez păcatele*. Declar public credința mea, afirm ceia ce cred. V. refl. Mă mărturisesc, mă spovedesc.”

¹⁴ Acest verb este un exemplu de metaforă catacretică: sensul dezvoltat figurat de la cel propriu, „a scoate vâlul”, este cel curent astăzi. Cf. Golopenția 2017: 248 (*a dezvălui* “to disclose, to make known, to show”; metaphorical extension of the meaning “unveil”).

Ion Muja nu răspunse. Simți cum i se ridică un val de sânge în obraji și-l furnică aprinzându-i. Pe-o clipă i se păru că Ana i-a **dezvăluit** directoarei taina lor [...]

(Agârbiceanu, O. XI: 44)

Ce bine-i părea că a fost sinceră și i-a **dezvăluit** adevărul întreg, realitatea.

(Agârbiceanu, O. XI: 203)

Timonierul i-a sugerat căpitanului ca pentru această cursă atât de ușoară să nu mai angajeze un ofițer-navigator; i-a zis că n-are rost să mai plătească un specialist d-ăia mofturoși și pretențioși. I-a **dezvăluit** că eu, Jan, mă pricep destul de bine să citesc hărțile [...] (Conv. lit. SN, 30.10.1972: 6–7)

Cu mai puține rezerve, dar fără a **dezvălui** amănuntele, se destăinuie lui Izi. (Gheție, Bir. II: 376)¹⁵

Apare rareori în coocurență cu discursul direct, însoțit de un determinant nominal, ca în exemplul de mai jos:

„În curând voi termina serviciul militar și pe urmă vin drept la voi, în Altai”, **își dezvălui** el **planurile** de viitor. (Scânțtea, nr. 2956, 1954: 2, Arcanum, consultat 23.04.2025)

A MĂRTURISI¹⁶ desemnează, de asemenea, dezvăluirea unei informații intime:

– Așa am gândit și eu privindu-l cum zace în sicriu, **mărturis** ea [...] (Gheție, Bir. II: 43)

Sorbind din paharul de bere, Victor îi **mărturis** scopul vizitei la Cluj. (Gheție, Bir. II: 385)

– Știți, **mărturis** el în cele din urmă, ușor încurcat, aș fi și eu amator. Sper că nu găsiți deplasată pretenția mea. (Gheție, Bir. II: 387)

Mai mult cu sila, îi **mărturis** că Bernecker i-a propus să-și dea doctoratul în științele tehnice în vederea unei posibile numiri la Politehnica din Viena. (Gheție, Bir. II: 397)

A (SE) CONFIA, verb *livresc*, reflexiv, rareori tranzitiv, este folosit absolut, cu compliniri nominale sau cu subordonate indicând „obiectul” confidenței:

Am divulgat lucruri pe care d-ta mi le-ai **confiat**. (Eminescu, O. XVI: 640)

«Și când un desen nu ți se pare clar, mi-a **confiat** abatele Breuil, să-l uzi cu apă. Ai să vezi cum îți apare de lămurit.» (Arh. Olt. VIII: 98)

El, Coroianu, are „buni prieteni” acolo pe care vrea să-i consulte în cestiunea Memorandului și în alte cestiuni care au fost discutate între el și bunii săi prieteni mai înainte. Mi-a **confiat** între patru ochi că acești buni prieteni sunt: M.K., D.St., I.C.B. și C. – toți oameni de treabă! (Scris. Bianu, I: 22 (scrisoare datată 15 sept. 1928)

¹⁵ A se remarca aici folosirea a două dintre verbele de dezvăluire: *a dezvălui* și *a se destăinui*.

¹⁶ Cf. Golopenția 2017: 248 (“To declare as a witness, to affirm, to sustain something”; also, and later on, to confess).

Firește, **nu m-aș fi confiat**¹⁷ nimănui de această ciudățenie afectivă. (Petrovici, Amint.: 181)

Profesorul Ioan Baci din Brașov ne-**a confiat** în câteva rânduri amintiri personale despre Coșbuc. (V. rom. XI, 1966: 191)

În iunie 1940, „col. Marosy Dezső” **s-a confiat** „Agentului 533” (Ilianei) că între Ungaria și Germania exista o convenție secretă [...] („Contraspionajul românesc și eroii săi – cazul «Agentului 533»”, dr. Sorin Aparaschivei: <https://historia.ro/sectiune/general/contraspionajul-romanesc-si-eroii-sai-cazul-570574.html>)

Unele verbe, pe care le putem numi „ușoare”, prezentând un polisemantism bogat și permițând multiple determinări, au dezvoltat un sens secundar „confesiv”: **a împărtăși, a încredința**¹⁸.

A ÎMPĂRTĂȘI¹⁹ se folosește cu sau fără determinant care să indice mesajul transmis:

Până să se isprăvească furtunoasa ședință în care era vorba de dueluri și de evacuarea cu forța a artileriei, omul de la popotă s-a strecurat afară și **a împărtășit** secretul unui plutonier major. (Pas, Zilele, III: 33)

– Am înțeles că dorința sa, desigur și a dumatule, ar fi o unire între... în fine, mi-**a împărtășit** că n-ați repudia ideea căsătoriei. (Călinescu, O. VI: 283, *Bietul Ioanide* – 1953)

În fața ei, și-ar fi deschis de bunăvoie sufletul, **împărtășindu-i** unele din bucuriile și amărăciunile acelor prime șase luni de căsnicie. (Gheție, Bir. II: 260)

A ÎNCREDINȚA este folosit exclusiv cu determinanți nominali (*un secret, o taină, un gând, frământări sufletești* etc.) și rareori admite discurs raportat:

Postelnicul m-a ales sfetnic de taină al său și pe negândite mi-**a încredințat** o taină prin care în puțin timp pot să ajung om mare. (Filimon, O. II: 45)

3.1.1.2. Interesantă este seria verbelor utilizate **figurat** cu sens „confesiv”. Metaforizarea se produce cu ușurință, în special în cazul verbelor care desemnează, prin sensul lor primar, acțiunea de „a goli, a elimina, a da afară”: **a se descărca, a se deschide** ((în fața) cuiva), **a se deșerta** (rar, „a mărturisi”: DLR), **a răsufla** (pop.); **a se spovedi**. Cele mai multe sunt reflexive, fiind marcate stilistic familiar, popular sau chiar argotic.

¹⁷ Utilizare asumată, la persoana I.

¹⁸ Sensul confesiv (*a încredința cuiva un secret*) trebuie delimitat de cel asociat cu efectul perlocuționar implicat, „a confirma, a asigura”: *a încredința pe cineva de ceva*.

¹⁹ Cf. Golopenția 2017: 249: “To communicate, to impart a secret”; metaphorical extension of the meaning “to administer the sacrament, to share [...]”.

Verbul A (SE) DESCĂRCA este marcat familiar, deseori folosit absolut sau cu determinant nominal (*inima / sufletul / conștiința*) și clitic pronominal în dativ -și, în expresii: *a-și descărca inima / sufletul / conștiința*:

- Iată, mai mult nu voi stăruî, fata mea! Acesta a fost cuvântul meu din urmă. A trebuit **să-mi descarc** tot **sufletul**. (Agârbiceanu, O. XII: 437)
- Toată ziua zgăură în crâșmă și umple satul cu răutățile și prostiile lui!, **se descărcă** părintele. (Agârbiceanu, O. XII: 539)
- Se codea. Ba se lăsa într-un picior, ba într-altul, balansând greoi un trup voluminos. În cele din urmă **se descărcă**, mâncând cuvintele: [...] (V. rom. IX, 1950: 38)
- Când în sfârșit începură să vorbească, temerile lui Petruț se risipiră, încet și tacticos, Lenuța îl determină **să se descarce**. (V. rom. IX, 1950: 178)

A SE DESCHIDE ((*în fața*) *cuiva*), verb reflexiv, familiar, nu admite discurs raportat; cu valoare tranzitivă, verbul este folosit obligatoriu cu determinant nominal și dublare clitică pronominală în dativ, în expresii: *a-și deschide sufletul / inima*:

- Așa am gândit și eu privindu-l cum zace în sicriu, mărturisi ea, stăpânită de dorința apăsătoare de **a-și deschide sufletul** în fața tuturor. (Gheție, Bir. II: 43)
- Până atunci rămase nevoia de a se destăinui cuiva. O mare pudoare îl împiedică **să se deschidă** lui Genu. Îl știa foarte discret, dar își spunea că nu are dreptul de a mărturisi cuiva un secret ce nu era numai al lui. (Gheție, Bir. II: 94)
- Ar fi trebuit să se declare mulțumit, dacă nu l-ar fi săcâit gândul că prea **s-a deschis** în fața muncitorilor și nu o dată s-a justificat sau s-a disculpat. (Gheție, Bir. II: 340)

A SE DEȘERTA (rar, „a mărturisi”: DLR s.v., p. 732, col. 1):

- Un autor câteodată, plin d-un plan ce și-a făcut, / Până când **nu se deșartă**, nu vedem că a tăcut. (Heliade-Rădulescu, O. I: 119)

A RĂSUFLA (pop.) este înregistrat în majoritatea dicționarelor cu sensul „a(-și) destăinui gândurile și sentimentele ascunse, apăsătoare, pentru a se liniști” (DEX). Constatăm însă că, în limba veche, era folosit intransitiv sau reflexiv cu acest sens, cum indică următoarele citate:

- Răsuflă** cătră mine, nu te teame (Biblia (1688): 177¹/39)
- Să mă fi lăsat pe mine...
- Dar pe mine!, **răsuflă** și Ber-Căciulă. (Vissarion, B.: 12)
- Răsuflă** neputincios un altul: – E foarte greu să mori. (Isac, O.: 225)

În limba actuală, verbul este folosit mai ales urmat de determinantul *ușurat(ă)*, în coocurență cu o secvență raportată în stil direct:

- „În sfârșit, poftiți pașaportul...” – **răsuflă** el **ușurat** [...] (Dumitru Crac, *Legea junglei*, 2011, CoRoLa, consultat 08.08.2025)

– *Gabiii!!! [...] Am scăpat, răsuflă ea, ușurată.* (*Destine Literare*, anul 15, nr. 56, iulie – august – septembrie 2021: 150, consultat 15.09.2025: https://destine-literare.com/wp-content/uploads/2021/11/dl56_final2.pdf)

și, mai rar, cu alți determinanți:

– Doamne, tocmai a plecat, **răsuflă** ea zgomotos, cât se poate de trează. (CoRoLa, consultat 08.08.2025)

A SE SPOVEDI este folosit, în registru familiar, cu sensul „a face cunoscut cuiva un secret, o problemă personală etc.; a se confesa, a se destăinui” (cf. DLR, s.v.):

Stătu gândindu-se o bucată de vreme, după aceea prinse **a se spovedi** doctorului ca unui duhovnic. Și doctorul asculta milos durerile omului necăjit. (Sadoveanu, *Dureri*: 81)
Știa cineva că el se gândește la Elenuța? **S-a spovedit** el vreodată cel puțin surorilor? (Agârbiceanu, O. VII: 30)

[...] se manifestă calitățile scriitoricești despre care vorbea N. Iorga: Ceva dintr-un cronicar trăiește încă în acest istoric dintâi; ...îi place a sta de vorbă și **a-și spovedi sufletul** (v. N. Iorga, *Istoria literaturii române în veacul al XVIII-lea*, vol. II, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1969: 138, 162) (Ion Buzași, *Ediția jubiliară a Bibliei de la Blaj (1795)*, 2001, CoRoLa, consultat 13.03.2025)

Niciodată nu simțise mai mult ca acum nevoia unui sfat. Dar cui să i-l ceară? Rudele ei erau depărtate, de soacră-sa se înstrăinase. Într-un moment de însingurare **se spovedi** lui Miska-bácsi, care-i devenise duhovnic. Deși se exprimă mai mult în generalități, bătrânul pricepu despre ce e vorba. (Gheție, Bir. II: 375)

„Fii sigur, băiete...”, **se spovedi** el într-o bună zi. „Am trecut prin atâtea neazuri încât mă minunez singur, cum de mai sunt în viață!” (Dumitru Crac, „Legea junglei”, 2011, CoRoLa, consultat 13.03.2025)

Din limba veche, menționăm verbele **a (se) dezveli** și **a descoperi**.

Pentru A (SE) DEZVELI, DLR (s.v.) înregistrează sensul 4, pentru care însă nu notează marca „înv.”: Tranz. (Complementul indică fapte, gânduri, idei) A face cunoscut, a mărturisi, a declara.

Prezentăm mai jos câteva contexte relevante pentru sensul indicat:

Dă-mi voie, prietine, **a-mi dezvăli** ideea [...] (Negruzzi, O. I: 269)

După reprezentăție, colonelul mă luă la o bere și-mi **dezveli** scheletul unui plan măreț [...] (Brăescu, O. A. I: 21)

În limba actuală, verbul poate fi folosit numai figurat cu sensul *dicendi*:

Am înțeles că reușiseră să supraviețuiască și să învingă tocmai prin această neobișnuită capacitate de a se fereca în sine, de **a nu-și dezveli** gândurile și sentimentele [...] (Blandiana, *Proiec.*: 158)

A **DESCOPERI** era folosit în limba veche, de obicei, cu compliniri dezambiguizatoare (a se vedea în exemplele de mai jos: *pre ascuns, cătră priiatenul tău, taina*):

Nu descoperi cătră priiatenul tău toată taina ta. (Pilde: 36/1)

Un turc priiaten al lui îi **descoperi** pre ascuns că așa i-au eșit judecata ca să-l tragă în țepă. (Maior, I. B.: 108/16, în DLR, s.v.)

3.1.2. Confesiunea în context bisericesc

A **SE SPOVEDI** este verbul principal al acestei serii, folosit pentru a desemna acțiunea de a mărturisi păcatele în fața unui preot, ca mod de îndeplinire a unui act religios în scopul de a obține iertarea. Este folosit, atât în limbajul bisericesc, cât și în limba uzuală, cu referire exclusivă la actul religios. Verbul este folosit, de regulă, absolut, fără compliniri:

[...] cu nevrednicie se împărtășește un om împătimit, necurățit, nespovedit, fără grijă, care merge din obicei ori **nu s-a spovedit** cu adevărat și sincer. Pentru că o spovedanie bună este ca tu să fii pe poziția de a nu mai face, de a nu mai repeta. Nu **să te spovedești** doar de formă [...] (*Părintele Arsenie Papacioc...*, de Stelian Gomboș, în ediția nr. 201 din 20 iulie 2011, CoRoLa, consultat 13.03.2025)

Uneori, verbul este urmat de determinări care indică „obiectul” mărturisirii, ca modalitate de supramarcare retorică, sau Receptorul mărturisirii (în dativ sau acuzativ), preotul:

Și bătrânii, și tinerii **să se spovedească de toate păcatele** sale. (Cod. Tod.: 219)

S-a dus **să se spovedească la un duhovnic**... (Pann, P. V. I: 138)

Se spovedise părintelui... (Stancu, M. I.: 46, în DLR).

A **SE DUHOVNICI** este folosit astăzi exclusiv în limbaj bisericesc, în raport cu limba actuală fiind considerat un arhaism:

Dumnezeu poate să corecteze traiectorii greșite ale omului. Și ar trebui, nu atât duhovnicii, cât cei care **se duhovnicesc**, să mizăm pe mila și puterea lui Dumnezeu. (<https://doxologia.ro/este-duhovnicul-prooroc-daca-nu-este-cum-poate-deveni> – consultat 17.03.2025)

Iar tu, care te duci **să te duhovnicești**, să știi că de tine mai mult decât de duhovnic depinde răspunsul pe care-l ai [...] (<https://doxologia.ro/criza-bisericii-iii> – consultat 17.03.2025)

În limba actuală, se înregistrează apariții rare, în registrul familiar, cu sensul „a mărturisi, a dezvălui”, de regulă, marcate peiorativ:

Precum orice demnitar care se respectă, **s-a duhovnicit** oleacă și cu DIICOT-ul, atunci când bășiștii au confiscat alcoolul contrafăcut de coana ex-preoteasă împreună cu mama dumnealui. (<https://m.academiakatavencu.info/social/pe-ogorul-culturii-30303> – consultat 17.03.2025)

A SE MĂRTURISI, verb reflexiv, cu utilizare exclusivă în context bisericesc, având sensul „a se spovedi”, este, de asemenea, perceput ca învechit:

Doar pe la Înviere când **se mărturisesc** duhovnicului, să le cetească molifta deslegării de păcate [...] (Mehedinți, Oameni: 16–17)

Copiii **se mărturisesc** și cuminecă în postul Nașterii și al Învierii Domnului (în sâmbăta Floriilor), având mare bucurie. (Țiucra Pribeagul, P. R.: 139)

A SE CONFESA este folosit rar cu sensul „a se spovedi”:

[...] nu mai văzui în biserică pe nimeni, afară de capelanul care silea pe Mateo să-și facă confesiunea.

– Nu voiesc **a mă confesa**, zicea Mateo. (Filimon, O. I: 258)

3.2. Dezvăluirea

3.2.1. Dezvăluirea unei abateri externe sau a unei informații secrete

A DECONSPIRA este folosit, de regulă, urmat de compliniri nominale sau de subordonate, în stil indirect:

De la început și pe tot parcursul analizei acestui dosar, m-am lovit – contrariat, indignat, revoltat – de aceeași atitudine din partea SRI-ului care după ce ne-a dat dosarele, a păstrat «cheia în buzunarul lor», adică **nu au deconspirat** numele celor care m-au urmărit, suspectat, dezinformat pe tot parcursul acestor 18 ani [...] (Nedelcovici, T. H.: 194)

Uneori, este folosit în vecinătatea unei secvențe raportate în stil indirect:

Cineva mi-**a deconspirat că** pe o zugrăveală din București se află Nae Ionescu sub chipul unui drac. (Anania, R.: 61)

[...] într-un interviu din Frankfurter Allgemeine Zeitung, Andrei Pleșu l-**a deconspirat că** are nouăsprezece volume în manuscris [...] (Mihăilescu, Lit. rom. III: 21)

Că tot m-**a deconspirat** cineva **că** m-am săturat de România și că vreau să beau bier cu fugiții [...] (Cărtărescu, F. S.: 73)

A DENUNȚA²⁰ desemnează un tip special de dezvăluire, într-un cadru oficial: „a face cunoscut unei autorități o infracțiune”. Poate fi folosit absolut, cu diverse compliniri nominale, sau în vecinătatea unui discurs raportat în stil direct sau indirect:

Îl **denunțăm** poliției. (Caragiale, O. I ed. 2000: 267)

Când un particular **va denunța** comiterea unor infracțiuni, prevăzute prin această lege, funcționarii prevăzuți mai sus, la cari se vor fi adresat asemenea denunțări, vor fi datori a încheia procese-verbale [...] (Atila, P.: 475)

Se apropia de ei în clipa aceea. Grigore îl **denunță**: – Uite-l! N-a recunoscut pe Olga! (Rebreanu, O. VIII: 236)

Cine știe cine l-o fi **denunțat** că era prieten cu Jorj Athanasie, ministrul liberal? (Adameșteanu, Dim.: 275)

A DESECRETIZA²¹ este verb tranzitiv livresc, folosit cu precădere în stilul jurnalistic, cu referire la dezvăluirea publică, în mod oficial, a unor informații secrete, prin diverse mijloace: publicare scrisă sau pe internet, în cadrul unor comunicări oficiale, mai rar prin comunicare orală; DLR notează sensul „a înlătura caracterul secret”. Așa cum se poate remarca din exemplele de mai jos, verbul este urmat de un nominal indicând „obiectul” dezvăluit:

Premierul Victor Ponta și ministrul Marilor Proiecte Dan Șova **au desecretizat**, joi, contractele referitoare la proiectul minier de la Roșia Montană. (articolul „De ce a atacat Antonescu Roșia Montană. După desecretizarea contractului, apare încă un adevărat lovitură”, de Iulian Bratu, 2013, CoRoLa, consultat 18.03.2025)

Verbul este „împrumutat” și în stilul jurnalistic monden, în contextul de mai jos fiind evidentă dezvăluirea orală:

Pentru a „colora” puțin atmosfera, moderatorul **a desecretizat** una dintre surprizele pe care le-a pus la cale în complicitate cu doamna Doina Migleczi, actor, scenarist și regizor. (BlogPost, Ion Nălbitoru în ediția nr. 2148 din 17 noiembrie 2016 – http://confluente.ro/ion_nalbitoru_1479415882.html, CoRoLa, consultat 18.03.2025)

A DIVULGA²² se construiește frecvent cu nominal având funcția de obiect direct, dar admite și discurs raportat, direct și indirect:

Am divulgat lucruri pe care d-ta mi le-ai confiat. (Eminescu, O. XVI: 640)

Eu sunt aceea care l-am furat – **divulgă** ea – după ce l-a citit apărătorul meu [...] (Viitorul, 17.04.1931: 2, Arcanum, consultat 23.04.2025)

²⁰ V. și Barbu 2009: 55.

²¹ Neînregistrat în dicționarele uzuale, figurează în DLR și în DOOM³.

²² În DELR s.v., se precizează sensul „a da în vileag un secret, (p. ext.) a denunța, a demasca” și se notează variantele învechite *desvulga*, *divulgarsi*, *dizvulga*.

Popa îl bate în fiecare zi pe Ion, pentru că, asemenea lui Iuda, și-a trădat stăpânul: când comisia de rechiziții, în plin război, a venit să inventarieze bunurile, el, fiind atunci certat cu părintele, **a divulgat** că acela are o livadă peste râu, în Pălălaie, de pe care scoate prune și țuică. (Simionescu, I., I: 391)

„A venit de la sine, nu-mi amintesc să fi fost un „te iubesc” foarte clar. Cred că Adi a fost acela”, ne **divulgă** ea. (Libertatea, 14.07.2000: 10, Arcanum, consultat 23.04.2025)

A PĂRÎ²³, verb tranzitiv, azi familiar, având sensurile „a reclama, a acuza, a învinui” și „a da pe față în mod răutăcios faptele cuiva, adesea exagerând sau mințind; a vorbi de rău; a denunța” (DEX), prezenta în limba veche și alte valori și sensuri: (refl.) „a avea o dispută cu cineva pentru un anumit lucru, a se certa (învinuindu-se reciproc)”, (în Transilvania și Maramureș) „a se judeca cu cineva, a fi în proces cu cineva”; tranz. (folosit și absolut sau însoțit de *pâră*) „a nu recunoaște, a contesta”, (de obicei, însoțit de determinări ca *la județ, la judecător*) „a chema în judecată” (DLR).

În limba actuală, verbul poate fi folosit absolut, cu diverse compliniri nominale (desemnând persoana „pârâtă” sau persoana căreia i se „părăște”), sau introducând discurs direct și, mai ales, indirect:

E rea și eu sunt prea bun că **nu o părăsc**, cu toate că ea mă **părăște** pe mine, pentru orice nimic! (RFR, nr. 4/1946: 730)

Te aude careva și te **părăște** stăpânirii. (Stancu, D.: 51)

[...] am zis că barim dacă mă **părăște** popa **că** dragostea mea cu Chiran a fost până la cap să știe și el pe ce [...] (Preda, O. II: 313 – *Moromeții II*, 1967)

Aici nu se poate. Toată lumea te trădează, te **părăște**: „Ăsta a mințit ieri!”, „Ăsta a furat ieri doi franci”. (Interviu cu Aurel Cojan, de Ruxandra Garofeanu: <https://blogideologic.wordpress.com/2009/12/28/aurel-cojan-filorus-emigrat-in-vest/>, consultat 21.03.2025)

De obicei, dezvăluirea publică sau oficială a unui secret sau a unei abateri externe poate fi desemnată și prin verbe polisemantice, neutre semantic, care pot dezvolta, prin extensiune, sensul *dicendi* avut în vedere, fiind urmate adesea de determinanți nominali prin care se indică obiectul dezvăluirii. Este vorba cu precădere de verbe al căror sens *dicendi* este dezambiguizat exclusiv de context.

A DEMASCA, cu sensul primar „a(-și) scoate masca”, ieșit din uz, este folosit curent²⁴ cu sensul dezvoltat prin extindere figurată „a(-și) da pe față planurile, acțiunile, gândurile ascunse” (DEX); în DLR se adaugă sensul „a denunța”:

Au auzit ce spun și **nu m-au demasc**. (Preda, I.: 197)

²³ V. și Barbu 2009: 55-56.

²⁴ Sensul „a(-și) da pe față planurile, gândurile ascunse; a denunța”, curent în limba actuală, nu mai este perceput ca figurat, de aceea considerăm că marca „fig.” nu mai este necesară în notarea lexicografică a verbului *a demasca*.

A DESCOPERI era folosit cu sensul de dezvăluire în special în limba veche:

Având cuvântare, poate acelea ce gândește, și la alții **să descopere** și să spue.
(Calendariu (1814): 105/13, în DLR, s.v.)

Vânzătorul iaste cel ce [...] **descopere** cu mărturia lui ascunsele greșăli ale altora.
(Greceanu, Î.: 72/3, în DLR, s.v.)

A DESTĂINUI (tranz.) actualizează sensul „a dezvălui public” exclusiv contextual, în coocurență cu diverși determinanți, care specifică obiectul dezvăluirii:

[...] amenințarea caraghiosului că **va destăinui tot**, la toamnă, în Parlament [...]
(Argetoianu, Îns. II: 312)

Atentatorul a fost prins; e un gardist militant și și-a **destăinuit** complicitii
(Argetoianu, Îns. V: 262)

Dar cu prilejul acestui proces, martori vin **să destăinuiască** toate uneltirile Sovietelor,
la Paris și aiurea. (Argetoianu, Îns. V: 282)

[...] acest sumbru personaj [...] **a destăinuit** public un fapt confirmat și de
ancheta Parchetului [...] (Catherine Durandin, Zoe Petre – *România post 1989*:
<https://pdfcoffee.com/catherine-durandin-zoe-petre-romania-post-1989-institutul-european-2010pdf-pdf-free.html>, consultat 21.03.2025)

A DEZVĂLUI, verb bogat semantic, actualizează valoarea *dicendi* („a dezvălui o abatere externă, a deconspira”) întotdeauna contextual, fie prin alăturarea unor determinanți ca *secret(e)*, *taină*, *infractor(i)*, *(în) public*, *cu voce tare* etc., fie prin introducerea unei secvențe raportate în stil direct, cu funcția de specificare a obiectului:

Raportă cazul mitropolitului, **dezvăluind** pe criminali.

„Am prins-o eu însumi în pat cu amantul ei, un anume Walter, doctorul casei!”
(Călinescu, O. XIV: 81, *Ion Creangă*, 1938)

Mirel, în ura lui, nu se dăduse în lături de a-și murdări propria lui ființă, **dezvăluind**
secretul sentimental al lui Mary, pe care el o admirase cu atâta venerație odinioară,
unei lumi care avea să-l repete și să-l ironizeze la infinit [...] (Holban, O. I: 93,
Romanul lui Mirel, 1921)

„Susținătorii noștri sunt în sală”, **a dezvăluit** Stanciu. (RL 2005, nr. 4: 630, în DLR, s.v.)

[...] un om de afaceri pakistanez, Mansoor Ijaz, **a dezvăluit că** i s-a dat o scrisoare
către ambasadorul țării sale în SUA, și care trebuia să ajungă la amiralul Mike Mullen.
(Rev. ist. mil. nr. 5–6, 2013: 111–112)

Prima ofertă concretă primită de Dennis Man în această vară! Impresarul său **a dezvăluit**:
„El asta și-ar dori” (titlu: https://iamsport.ro/fotbal-international/stranieri/prima-oferta-concreta-primita-de-dennis-man-in-aceasta-vara-impresarul-sau-a-dezvaluit-el-asta-si-ar-dori-id15892.html?fbclid=IwY2xjawJLxRtleHRuA2FlbQIxMQABHcO8TZYLlPPJjFfhvW7NB6KQx7P6vAzkjqGaQJ9EG1gdHBOTNTHc1TMZ_g_aem_kKhkDhQ-8YqrAE7cpHk0rw –
consultat 22.03.2025)

A RĂSPÂNDI este folosit cu sensul „a dezvălui public” în coocurență, de regulă, cu un determinant nominal indicând faptul dezvăluit: *un zvon, o minciună, un secret* etc., sau urmat de o subordonată introdusă prin *că*:

S-a răspândit că am murit în ciocnirea de trenuri de la Ciurea, ba chiar în „bătăia din Parlament”. (Iorga, Mem. I: 95)

Ați afirmat – și **răspândit** – că maghrebini agresori rosteau lozinci anti-albe, antisemite, dar nimeni nu le-a auzit [...] (Goma, Journ. XIII: 167)

Dle președinte, președinte în exercițiu al Consiliului, vicepreședinte al Comisiei, îmi pare foarte rău că cei care, în timpul primului referendum, au **răspândit minciuni** pe perioada campaniei irlandeze [...] (Confluente, nr. 1605, 24 mai 2015, CoRoLa, consultat 25.03.2025)

Un curtean **răspândește zvonul** că Rigoletto ar avea o amantă secretă. (*Rigoletto* (2017), CoRoLa, consultat 25.03.2025)

A TRĂDA, al cărui sens „a divulga” nu este redat în cele mai multe dicționare, figurează în dicționarul lui Scriban (s.v.) și cu acest sens „a divulga”, pentru care se dă ca exemplu construcția *a trăda un secret*. Acest verb permite asocierea cu secvențe în discurs raportat în stil indirect:

[...] face lumea să creadă că ea a fost cauza... ea l-**ar fi trădat**... că ar fi prins-o în flagrant delict cu Nedeleanu... (Literaturul, nr. 2, 1882: 119)

[...] în 1944, când au venit armatele ruse, cineva l-**a trădat** că cică păstrează în casă o uniformă de general... (Stănescu, O. V: 1009)

A DEZVELI era folosit în limba veche cu sensul *dicendi* pe care îl are în limba actuală *a dezvălui* (cf. DLR, sensul 6, s.v.):

Vicleana muiare [...] rugă pre Samson ca **să-i desvălească** în ce stă tăria lui cea mare. (Calendarul (1814): 114, în DLR, s.v.)

Așteptați tainele numai ce am **a vă desvăli**. (Heliade, O. I: 430, în DLR, s.v.)

Lexemele discutate mai sus desemnează o acțiune de dezvăluire publică voluntară, însă, izolat, dezvăluirea publică poate fi și accidentală, involuntară:

Bănescu **s-a scăpat (la presă)** că interesul său e ca Blaga să rămână la MAI. (DCV, s.v. *scăpa*, VIII)

În context familiar, de obicei argotic, este favorizată metaforizarea unor verbe cu sensul primar „a scoate, a da afară, a elimina”: A BORÎ, A CÂNTA²⁵, A SCUIPA, A SIFONA, A STROPI, A TRÂMBIȚA, A TURNA, A VĂRSA etc.;

²⁵ CDER, s.v. *cânta*, înregistrează sensurile: „8. (Arg.) A spune, a mărturisi, a ciripi. – 9. (Arg.) A denunța”. DEX și DLR nu notează sensul argotic. Barbu (2013: 161-162) arată că verbul prezintă sensul „a se confesa, a mărturisi” și în italiană și în spaniolă.

„a emite sunete specifice” (cu referire la animale și păsări): A CIRIPI, A CLONCĂNI, A GUIȚA, A LĂTRA, A MĂCĂNI, A MĂRĂI, A PIUI etc. Multe dintre aceste sensuri figurate nu sunt înregistrate în dicționarele generale, ci în dicționare specializate de argou (D. arg. 2007, D. arg. interl. 2009). Menționăm că aceste utilizări speciale nu au fost atestate în bazele de surse primare consultate, cel mai probabil din cauza utilizării criptate a acestor termeni.

În limbajul deținuților sunt folosiți pentru „a denunța”: A BINGĂNI²⁶ („a-i denunța pe deținuții care au obiecte interzise în penitenciar sau comit fapte reprobabile”, D. arg. interl. 2009), A PEȚI²⁷, A PRĂDUI²⁸, aceste verbe figurând și în Dicț. pușcărie (2007).

A RAPORTA, pe baza sensului primar „a prezenta un raport cu caracter oficial; a aduce la cunoștința cuiva”, a dezvoltat două sensuri speciale actualizabile în registru familiar („a denunța, a reclama” și „a relata, a povesti ceva în mod indiscret și cu răutate; a pârî”):

Hoțește s-a mutat, soro, nici n-am băgat de seamă, **raporta** țața Niculina vecinelor. (Pas, Zilele, I: 89, în DLR, s.v. *raporta*)

– Măi, Ciripoi, e neplăcut pentru tine că te-am prins, după cum va fi neplăcut pentru mine **să te raportezi**, *să te spun unde știu eu*, că doar nu-ți închipui că aici sunt ținut de către ministru, am și eu sfinții mei. (Barbu, Ș.N. II: 10)

3.2.2. Dezvăluirea unui vini proprii

Verbele subscrise acestei miniserii se delimitează în raport cu semul [+/- Intenție] în: a) verbe care desemnează dezvăluirea voluntară a unui secret sau a unei vini proprii (ex. A ACCEPTA, A ADMITE, A SE GOLI (fig., arg., „a mărturisi fapta comisă”: D. arg. interl. 2009), A PARACLISI (fig., arg., „a mărturisi, a-și recunoaște vinovăția în anchetă”: D. arg. 2007), A RECUNOAȘTE) și b) verbe care desemnează dezvăluirea involuntară a unei vini proprii (ex. A SE DECONSPIRA, A SE DEMASCA, A SE DEZVELI (fig., inv.), A (SE) SCĂPA (fig., fam.), A SE TRĂDA (Șăineanu: „a descoperi din imprudență ceea ce trebuia să rămâie ascuns”). Cele mai multe verbe din această categorie primesc exclusiv contextual sensul de dezvăluire, acesta fiind un sens secundar al lexemelor amintite. Prezentăm cronologic câteva contexte relevante pentru sensurile avute în vedere, cele mai multe fiind construite cu discurs direct:

Acest secretar al lui Mihai **dezvelise** mai întâi prințului Andrei proiectul stăpânului său d-a năvăli în Ardeal. (Bălcescu, O. II: 265, în DLRLC)

²⁶ Cf. BING-BANG (expr.) „denunț, trădare”, BINGBANGIU „informator, denunțător”, BINGĂNEALĂ „denunț, trădare în penitenciar”, BINGĂNITOR „informator în penitenciar” (D. arg. interl. 2009).

²⁷ Sensul „a denunța” nu este înregistrat în dicționarele uzuale.

²⁸ Sensul „a denunța” este înregistrat în DEX și în CDER.

– Am fost un imbecil! ... **recunosc** domnul Iliescu zis Bucluc, după paharele de vin ale pactizării. (C. Petrescu, 1907, III: 342)

Eram uimit să-l aud pe Profesor vorbind cu atâta patimă anticomunistă, pentru că-l știam un vechi militant de stânga.

– De stânga, da, **a recunoscut** el. Însă ceea ce se întâmplă în România acum n-are nimic de-a face nici cu stânga, și nici cu comunismul. (Nedelciu – Babeți – Mihăieș, F.: 426)

Anne Sage, strânsă cu ușa de întrebările ziariștilor, **admise** că, într-adevăr, ea fusese una din cele două femei de la cinematograful *Biograph*. **Recunosc** și faptul că Dillinger, împreună cu Polly Hamilton, o vizitau deseori, dar nu scoase nicio vorbă cu privire la capcană. (Nedelciu – Babeți – Mihăieș, F.: 314)

– Dar dacă hoții au iarba fierului și sparg cu ea zăvoarele? se amestecă fratele Minodor.

– Au pe dracu! **se scăpă** portarul. Să aibă și pe mama ierbii oțelului, tot nu răzbesc. (Voiculescu, Pr. lit.: 344)

[...] din greșeală **i-a scăpat** că o cheamă Elena. (Monit. Sibiu, 07.06.2007: 4)

Ilie Năstase **s-a demasc**at singur, „sufocat” în costumul Bufniței: „M-au durut toate! Spondiloza!” (<https://click.ro/vedete/vedete-romanesti/premiera-la-masked-singer-ilie-nastase-s-a-3337.html> – consultat 06.04.2025)

Ți-am spus că anunț poliția, nu? am șuierat printre dinți. S-a uitat la mine o clipă apoi și-a plecat ochii. *Da, a acceptat* el, *mi-ai spus*. (Tribuna, nr. 319, 16–31 dec. 2015: 13)

Robert Turcescu, care **s-a deconspirat** în direct că a fost ofițer acoperit, revine în presă (titlu: <https://hotnews.ro/robert-turcescu-care-s-a-deconspirat-n-direct-ca-a-fost-ofiter-acoperit-revine-n-presa-215274> – consultat 06.04.2025)

Ion **s-a scăpat** (colegilor / în fața colegilor) **că** o iubește pe Maria. (în DCV, s.v. *scăpa*, VIII: „a divulga involuntar”)

– Văd că iar te-ai îmbrăcat frumos să ieși la plimbare prin oraș. Iar cauți vreo femeie destul de ieftină și care să se potrivească cu tine?

– Mă duc să supraveghez Schweizerhof-ul, **se trădă** el, înfuriat. (<https://www.poezie.ro/index.php/prose/13944556/Abis> – accesat 08.04.2025)

4. CONCLUZII

Verbele analizate în acest articol desemnează un tip special de raport comunicativ, în care Emițătorul se raportează fie la propriul discurs (v. Barbu 2014: 75, 84), fie la un obiect ori subiect extern, dar și la relația cu Receptorul, configurând o categorie specială eterogenă, în cadrul clasei generale a verbelor *dicendi*.

Semul comun al verbelor prezentate este „a spune, a face cunoscut un fapt sau un gând necunoscut anterior unui interlocutor (singular sau colectiv)”. Dezvăluirea poate avea diverse forme, în funcție de mai mulți parametri: dezvăluire personală, intimă (cu referire la propria persoană) sau cu referire la altă persoană (deconspirare, denunțare), adresată unui interlocutor singular sau colectiv, cu scopul de a marca un raport de sinceritate și încredere interpersonală sau, dimpotrivă, de a aduce la cunoștința unei persoane, unui public larg sau unei autorități un fapt,

de regulă, evaluat negativ și pasibil de pedeapsă (faptă reprobabilă, abatere, infracțiune), ca act voluntar sau involuntar (cu sau fără intenție), în context laic, respectiv religios.

În cercetarea noastră, am propus două arii semantice ale acțiunii de a dezvălui informații (despre sine sau despre altcineva), pe care le-am numit generic A SE CONFESA și A DIVULGA, cu unele particularizări care au condus la subdelimitări în cadrul grupelor stabilite.

Subclasa **A SE CONFESA** reunește verbe care înseamnă „a spune cuiva ceva intim (până atunci secret, necunoscut interlocutorului)” și își delimitează componentele în funcție de contextul **laic** (sens confesiv propriu-zis: *a se confesa, a se destăinui, a dezvălui, a mărturisi*; sens confesiv figurat: *a se descărca, a se deschide, a răsufla*) sau **bisericesc** (*a se spovedi*; învechite: *a se duhovnici, a se mărturisi*); în context laic, acțiunea de confesare presupune un demers voluntar din partea Emițătorului, marcat de un factor psihologic, al sincerității, și de unul relațional, al existenței unui nivel ridicat de încredere, chiar de complicitate, între Emițător și Receptor (v. și Kerbrat-Orecchioni – Traverso 2007: 8); în context bisericesc, persoana care se confesează o face în fața unui receptor unic (preotul), autorizat, recunoașterea vinei presupunând, și în acest caz, un demers voluntar, asumat, ca mod de îndeplinire a datoriei religioase creștine.

Subclasa **A DEZVĂLUI** se configurează, la rândul său, în două direcții, în funcție de „referentul” dezvăluirii (**altă persoană** sau **propria persoană**). Când referentul este altă persoană, „Raportorul” dezvăluie (în mod voit) fapte sau gânduri ascunse, evaluate negativ, și are o atitudine dezaprobatoare sau chiar justițiară (*a deconspira, a destăinui* (tranz.), *a demasca, a denunța, a desecretiza, a divulga*; cu sens secundar „a da în vileag”: *a descoperi, a destăinui, a dezvălui*, (înv.) *a dezveli, a trăda*); când referentul este propria persoană, actul dezvăluirii poate fi voluntar („a-și recunoaște o vină”: *a accepta, a admite, a declara, a recunoaște*; verbe figurate, argotice: *a se goli, a paraclisi*) sau involuntar („a se da de gol”, din greșeală sau neatenție: *a se deconspira, a se demasca, a se scăpa / a-i scăpa*). Recunoașterea vinei proprii presupune un demers voluntar al Emițătorului, cu toate că actul dezvăluirii de sine are loc, uneori, ca urmare a unei anumite constrângeri externe, deosebindu-se de actul dezvăluirii în context bisericesc, care este unul în totalitate asumat, fiind perceput ca având un rol benefic în viața Emițătorului. Dezvăluirea involuntară a propriei vini este o acțiune lipsită de intenție, datorată imprudenței Emițătorului.

O idee importantă care se desprinde în urma cercetării noastre este aceea că, pe de o parte, există verbe prototipice, intrinsec „confesive” (cu sens primar „a se confesa, a mărturisi”: *a se confesa, a se destăinui, a mărturisi*), iar, pe de altă parte, sunt verbe care au dezvoltat secundar acest sens (*a accepta, a recunoaște, a (se) trăda*); în alte situații, sensul se actualizează în schema semantică a așa-numitelor „verbe ușoare”, verbe polisemantice, care pot intra în componența multor sintagme, al căror sens *dicendi* este dependent exclusiv de context (*a împărtăși, a încredința, a răspândi*). Acest fapt se reflectă la nivel sintactic: verbele cu sens

primar *dicendi* manifestă o libertate sintactică mare, putând fi folosite absolut, cu diverși determinanți (pro)nominali și admitând coocurența cu secvențe de discurs raportat în stil direct (în poziție inițială, mediană sau finală) și/sau indirect; în schimb, verbele cu sensul *dicendi* actualizat contextual (verbe „ușoare” cu sens secundar *dicendi* sau cele cu utilizare figurată) sunt marcate de restricții sintactice și combinatorii (de obicei, se folosesc cu determinanți nominali, care au rolul de a dezambigua sau de a particulariza sensul exprimat de verb: *a împărtăși*, *a încredința un secret/o taină*).

Unele verbe nu pot fi folosite absolut, ci numai cu complinire: *a desecretiza*, *a încredința*.

Unele verbe au un comportament sintactic diferit în funcție de valoarea tranzitivă sau reflexivă: *a destăinui* (tranz.) + obiect direct în acuzativ sau subordonată introdusă prin *că* (complinire facultativă) vs *a se destăinui* (refl.) + obiect indirect în dativ (complinire opțională), *a dezveli* (înv.) „a deconspira” vs *a se dezveli* (înv.) „a se confesa”, *a se scăpa* (refl.), urmat facultativ de subordonată introdusă prin *că*, *a(-i) scăpa* + dativ experimentator [+Uman] + subiect în nominativ sau subordonată subiectivă (indicând informația dezvăluită involuntar); comportamentului sintactic variază și se adaugă diferențe de sens, care permit plasarea unui verb în două subcategorii dintre cele propuse: *a deconspira* „a denunța” vs *a se deconspira* „a se da de gol”, *a destăinui* „a face cunoscut, a da în vileag” vs *a se destăinui* „a se confesa”, *a dezvălui* „a spune un lucru necunoscut despre propria persoană”, „a spune un lucru necunoscut despre altă persoană”, *a mărturisi* „a se confesa”, „a recunoaște o faptă ilegală” vs *a se mărturisi* (înv.) „a se spovedi”, *a trăda* „a denunța” vs *a se trăda* „a se da de gol (involuntar)”.

Interesante sunt și diferențele de utilizare între stadiul actual și cel mai vechi al limbii. Un verb tranzitiv în limba actuală, *a mărturisi*, desemnând confesiunea personală, prezenta, în stadiul vechi al limbii, și utilizare reflexivă, cu actualizare semantică specializată în context bisericesc: *a se mărturisi* „a se spovedi”. Verbele *a dezveli* și *a descoperi* funcționau în limba veche cu aceleași sensuri ca ale actualului *a dezvălui*. *A se confesa*, prototipic pentru seria „a spune cuiva ceva personal (până atunci ținut secret)”, prezintă rar, mai ales într-un stadiu mai vechi al limbii române, sensul „a-și mărturisi păcatele” (în context bisericesc; cf. *îmi confesez păcatele*, în SDLR, s.v.). Pentru acest verb, limba actuală a selectat forma reflexivă, verbul funcționând cu valoare tranzitivă, într-un stadiu mai vechi al limbii. *A descoperi* prezenta, într-un stadiu mai vechi al limbii, ambele sensuri: „a se confesa”, „a dezvălui public (o abatere)”.

Interesant este procesul de metaforizare, care permite, în mod generos, migrarea în subclasa considerată a unor verbe cu sensurile primare „a da afară, a elimina, a goli” (*a se deșerta*, *a se goli*, *a scuipa*, *a vărsa*), „a emite sunete specifice animalelor sau păsărilor” (*a guița*, *a lătra*; *a ciripi*, *a cloncâni*, *a piui*), „a emite sunete muzicale sau specifice instrumentelor muzicale” (*a cânta*, *a trâmbița*) sau folosirea în context familiar, uneori argotic, a unor verbe *dicendi* (de exemplu,

transgresarea verbului *a se spovedi* din zona bisericească în cea laică, suferind o extensiune semantică: „a se confesa, a se destăinui”).

Eterogenitatea remarcabilă – sub aspect semantic, sintactic și lexical – a clasei verbelor *dicendi*, în ansamblu, este reflectată și susținută de fiecare dintre microclasele detașabile în cadrul acesteia, așa cum am încercat să evidențiem prin analiza de față asupra verbelor *dicendi* care desemnează dezvăluirea de informații (de tipul confesiune și divulgare).

ABREVIERI

arg. = argou, argotic
 bis. = bisericesc
 fam. = familiar
 fig. = figurat
 înv. = învechit
 livr. = livresc
 p. ext. = prin extensiune
 pop. = popular
 refl. = reflexiv
 tranz. = tranzitiv

SURSE

- Adameșteanu, Dim. = Adameșteanu, Gabriela, *Dimineață pierdută*. Ediția a III-a. București, Editura 100 + 1 Gramar, 1997 (prima ediție: 1975).
- Agârbiceanu, O. = Agârbiceanu, Ion, *Opere*. Ediție începută sub supravegherea autorului (vol. I–IV) și continuată sub supravegherea lui G. Pienescu (vol. V–XII). București, Editura pentru Literatură / Editura Minerva, 12 vol., 1962–1986.
- Anania, R. = Anania, Valeriu, *Rotonda plopilor aprinși*. București, Cartea Românească, 1983.
- Arcanum = Baza de date Arcanum: <https://adt.arcanum.com/ro/discover/>
- Argetoianu, Îns. = Argetoianu, Constantin, *Însemnări zilnice*. Ediție îngrijită de Stelian Neagoe. București, Editura Machiavelli, 10 vol., 1998–2009.
- Arh. Olt. = *Arhivele Olteniei*. Publicație sub direcțiunea d-lui Dr. Ch. Laugier și prof. C. D. Fortunescu. I–XXII. Craiova, 1922–1943.
- Atila, P. = Atila, F. R., *Peștii și pescuitul*. București, Editura Librăriei Frățilă, 1916.
- Barbu, Ș.N. = Barbu, Eugen, *Șoseaua Nordului*. [București], Editura pentru Literatură, 2 vol., 1967.
- Blandiana, Proiec. = Blandiana, Ana, *Proiecte de trecut*. Proză. București, Editura Cartea Românească, 1982.
- Brăescu, O. A. = Brăescu, Gh., *Opere alese*. Ediție îngrijită de Nicolae Gheran. București, Editura pentru Literatură, 2 vol., 1962.
- Călinescu, O. = Călinescu, G., *Opere*. Ediție inițiată sub supravegherea autorului, ulterior îngrijită de Andrei Rusu. București, Editura pentru Literatură / Editura Minerva, 17 vol., 1965–1983.
- Cărtărescu, F. S. = Cărtărescu, Mircea, *Frumoasele străine*. București, Editura Humanitas, 2010.
- Cod. Tod. = *Două manuscrise vechi. Codicele Todorescu și Codicele Marțian* (texte de la înc. sec. XVII). Ediție îngrijită de Nicolae Drăganu. Edițiunea Academiei Române. București, Librăriile Sococ & Co. și C. Sfetea; Leipzig, Otto Harrassowitz; Viena, Gerold & Comp., 1914.
- Conv. lit. SN = *Convorbiri literare*. Serie nouă, Iași, revistă lunară, 1996–.

CoRoLa = <https://corola.racai.ro/>

Eminescu, O. = Eminescu, Mihai, *Opere*. Ediție îngrijită de Perpessicius, ulterior de un grup de cercetători de la Muzeul Literaturii Române. București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II” / Editura Academiei Române, 16 vol., 1939–1989.

Filimon, O. = Filimon, Nicolae, *Opere*. Ediție îngrijită de Mircea Anghelescu. București, Editura Minerva, 2 vol., 1975–1978.

Gheție, Bir. = Gheție, Ion, *Biruitoarii*. București / Chișinău, Editura Litera Internațional, 2 vol., 2002.

Goma, Journ. = Goma, Paul, *Jurnal*. București, Editura Nemira / Criterion Publishing / Editura Anamarol, 8 vol., 1997–2007.

Heliade-Rădulescu, O. = Heliade-Rădulescu, Ion, *Opere*. Ediție îngrijită de D. Popovici. București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 2 vol., 1939–1943.

Holban, Anton. = Holban, Anton, *Opere*. Studiu introductiv, ediție îngrijită, note și bibliografie de Elena Beram. București, Editura Minerva, 3 vol., 1970–1975.

I. Cr. = *Ion Creangă*. Revistă de limbă, literatură și artă populară. Redactor: Tudor Pamfile. Bârlad, 1908–1921.

Iorga, Mem. = Iorga, Nicolae, *Memorii*. București, Editura „Națională”, S. Ciornei, vol. I–II: 1931; vol. III–VII: 1939.

Isac, O. = Isac, Emil, *Opere*. Ediție definitivă, îngrijită de Miron R. Paraschivescu. București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1946.

Maier, I. B. = Maier, Petru, *Istoria besericeii românilor, atât a celor dincoace precum și a celor dincolo de Dunăre*. Buda, Crăiasca Tipografie a Universității din Peșta, 1813.

Mehedinți, Oameni = Mehedinți, S., *Oameni de la munte*. Ediția II. București, Editura Librăriei Socec, 1921 (prima ediție: 1920).

Mihăilescu, Lit. rom. = Mihăilescu, Dan C., *Literatura română în postceaușism*. Iași, Editura Polirom, vol. I: 2004, vol. II: 2006, vol. III: 2007.

Monit. Sibiu = *Monitorul de Sibiu*, cotidian, Sibiu, 1998–2007.

Nedelciu – Babeți – Mihăieș, F. = Nedelciu, Mircea, Adriana Babeți, Mircea Mihăieș, *Femeia în roșu*. București, Editura Cartea Românească, 1990.

Nedelcovici, T. H. = Nedelcovici, Bujor, *Un tigru de hârtie. Eu, Nica și Securitatea*. București, Editura Allfa, 2003.

Negruzzi, O. = Negruzzi, Costache, *Opere*. Ediție critică, cu studiu introductiv, comentarii și variante de Liviu Leonte. București, Editura Minerva, vol. I: 1974, vol. II: 1984, vol. III: 1986.

Pann, P. V. = Pann, Anton, *Culegere de proverburile sau Povestea vorbei. De prin lume adunate și iarăși la lume date*. București, Tipografia lui Anton Pann, partea I: 1852, partea a II-a și a III-a: 1853.

Pas, Zilele = Pas, Ion, *Zilele vieții tale*. București, Editura de Stat, vol. I–II: 1949; vol. III–IV: 1950.

C. Petrescu, 1907 = Petrescu, Cezar, 1907. București, Editura „Cugetarea”, vol. I: 1937; vol. II: 1938; vol. III: 1943.

R. Petrescu, M. I. = Petrescu, Radu, *Matei Iliescu*. București, Editura Eminescu, 1970.

Petrovici, Amint. = Petrovici, I., *Amintirile unui băiat de familie*. București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1938.

Pilde = *Pilde filosofice*. Sibiu, Tipografia lui Petru Bart, 1795.

Preda, I. = Preda, Marin, *Intrusul*. Roman. [București], Editura pentru Literatură, 1968.

Preda, O. = Preda, Marin, *Opere*. Ediție îngrijită de Victor Crăciun. București, Academia Română. Fundația Națională pentru Știință și Artă, 3 vol., 2002.

Sadoveanu, Dureri = Sadoveanu, Mihail, *Dureri înăbușite*. București, Editura Minerva, 1904.

Scânteia = *Scânteia*. Organ al Comitetului Central al Partidului Comunist din România. București, Tip. „Curierul”, 1944–1989.

Scriș. Bianu = *Scrișori către Ioan Bianu*, vol. I. București, Editura Minerva, 1974.

SDLR = Scriban, August, *Dicționarul limbii românești. (Etimologii, înțelesuri, exemple, citațiuni, arhaizme, neologizme, provincializme)*. Edițiunea întâia. Iași, Institutul de Arte Grafice „Presa Bună”, 1939.

- Simionescu, I. = Simionescu, Mircea Horia, *Ingeniosul bine temperat*. Ediția a II-a. București, Editura Alfa, 5 vol., 2000. (prima ediție: vol. I: 1969; vol. II: 1970; vol. III: 1976; vol. IV: 1980; vol. V: 1983).
- Stancu, D. = Stancu, Zaharia, *Desculț*. Roman. Ediția a IV-a. [București], Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1952 (prima ediție: 1948).
- Stancu, M. I. = Stancu, Zaharia, *Ce mult te-am iubit*. București, Editura pentru Literatură, 1968.
- Stănescu, O. = Stănescu, Nichita, *Opere*, vol. V: *Publicistică. Corespondență. Grafică*. Ediție alcătuită de Mircea Coloșenco. București, Editura Academiei Române, Univers Enciclopedic, 2003.
- Șăineanu = Șăineanu, Lazăr, *Dicționar universal al limbei române*. A 6-a edițiune revăzută și adăugită. Craiova, Editura „Scrișul Românesc”, 1929.
- Țiucra Pribeagul, P. R. = Țiucra Pribeagul, Petru, *Pietre rămase*. Contribuție la monografia județului Arad. București, Imprimeria Căilor Ferate Române, 1936.
- Vissarion, B. = Vissarion, I. C., *Ber-Căciulă*. Povestiri. Ediția a IV-a. București, Editura Cartea Românească, [1943].
- Voiculescu, Pr. lit. = Voiculescu, V., *Integrala prozei literare*. Ediție îngrijită de Roxana Sorescu. București, Editura Anastasia, 1998.
- V. rom. = *Viața Românească*. Revistă literară și științifică. Iași, (din 1930) București, 1906–1916; 1920–1940; 1944–1946, 1948–.

BIBLIOGRAFIE

- Austin 2003 [1962] = Austin, J. L., *Cum să faci lucruri cu vorbe*, traducere de Sorana Corneanu, prefată de Vlad Alexandrescu, București, Editura Paralela 45, 2003 [*How to Do Things with Words*, Oxford, Clarendon Press, 1962].
- Barbu 2013 = Barbu, Ximena-Iulia, *Verba dicendi, de la latină la limbile romanice: probleme semantice*. București, Editura Muzeului Național al Literaturii Române, 2013.
- Barbu 2014 = Barbu, Ximena-Iulia, *Verbele dicendi în limba română din perspectivă sincronică și diacronică*. București, Editura Universității din București, 2014.
- Bălășoiu 2004 = Bălășoiu, Cezar, *Discursul raportat în textele dialectale românești*. București, Editura Universității din București, 2004.
- Beiträge 2007 = Kerbrat-Orecchioni, Catherine, Véronique Traverso (eds), *Beiträge zur Dialogforschung: Confidence / Confiding. Dévoilement de soi dans l'interaction / Self-disclosure in Interaction*, Band 37. Tübingen, Max Niemeyer Verlag.
- Botnaru 2007 = Botnaru, Olesea, *Verbele performative în limba română* (teză de doctorat). Chișinău, 2007.
- CDER = Ciorănescu, Alexandru, *Dicționarul etimologic al limbii române*. Ediție îngrijită și traducere din limba spaniolă de Tudora Șandru-Mehedinți și Magdalena Popescu Marin. București, Editura Saeculum I. O., 2002. Ediția I: *Diccionario etimológico rumano*, Universidad de La Laguna, Biblioteca filologica, 1958–1966.
- D. arg. 2007 = Volceanov, George, *Dicționar de argou al limbii române*. București, Editura Niculescu, 2007.
- D. arg. interl. 2009 = Tandin, Traian, *Dicționar de argou al lumii interlope. Codul infractorilor*. București, Editura Meditații, 2009.
- DCV = *Dicționar de contexte verbale*. Descriere lingvistică realizată de Ana-Maria Barbu: <https://dcv.lingv.ro/>
- DELR = *Dicționarul etimologic al limbii române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”: <https://delr.lingv.ro/>
- Dicț. pușcărie 2007 = Țânțaș, Viorel Horea, *Dicționar de pușcărie. Limbajul de argou al deținuților din România*. Cluj-Napoca, Editura Napoca Star, 2007.
- DLR = Academia Română, *Dicționarul limbii române*. Serie nouă. Redactori responsabili: acad. Iorgu Iordan, acad. Alexandru Graur și acad. Ion Coteanu. Din anul 2000, redactori responsabili: acad. Marius Sala și acad. Gheorghe Mihăilă. București, Editura Academiei.

Tomul I, partea a 3-a, litera D (*D – Deînmulțit*), 2006; tomul I, partea a 4-a, litera D (*Deja – Deținere*), 2006; tomul I, partea a 5-a, litera D (*Deținut – Discopotiriu*), 2007; tomul I, partea a 6-a, litera D (*Discord – Dyke*), 2009; tomul I, partea a 7-a, litera E (*E – Erzaț*), 2009; tomul I, partea a 8-a, litera E (*Es – Ezredeș*), 2010; tomul III, literele J, K, Q, 2010; tomul IV, litera L (*L – Lherzolită*), 2008; tomul V, litera L (*Li – Luzulă*), 2008; tomul VI, litera M, 1965-1968; tomul VII, partea 1, litera N, 1971; Tomul VII, partea a 2-a, litera O, 1969; tomul VIII, partea 1, litera P (*P – Păzui*), 1972; tomul VIII, partea a 2-a, litera P (*Pe – Pînar*), 1974; tomul VIII, partea a 3-a, litera P (*Pînă – Pogribanie*), 1977; tomul VIII, partea a 4-a, litera P (*Pogrijanie – Presimțire*), 1980; tomul VIII, partea a 5-a, litera P (*Presin – Puzzolană*), 1984; tomul IX, litera R, 1975; tomul X, partea 1, litera S (*S – Sclabuc*), 1986; tomul X, partea a 2-a, litera S (*Scladă – Semîntărie*), 1987; tomul X, partea a 3-a, litera S (*Semn – Sîveică*), 1990; tomul X, partea a 4-a, litera S (*Slab – Sponghios*), 1992; tomul X, partea a 5-a, litera S (*Spongiar – Swing*), 1994; tomul XI, partea 1, litera Ș, 1978; tomul XI, partea a 2-a, litera T (*T – Tocăliță*), 1982; tomul XI, partea a 3-a, litera T (*Tocăna – Twist*), 1983; tomul XII, partea I, litera Ț, 1994; tomul XII, partea a 2-a, litera U, 2002; tomul XIII, partea 1, litera V (*V – Veni*), 1997; tomul XIII, partea a 2-a, litera V (*Venial – Vizurină*), 2002; tomul XIII, partea a 3-a, litera V (*Viclă – Vuzum*) și literele W, X, Y, 2005; tomul XIV, litera Z, 2000.

DOOM³ = *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”. București, Editura Univers Enciclopedic, 2022.

Goffman 1973 = Goffman, Erving, *La mise en scène de la vie quotidienne. 2. Les relations en public*. Paris, Minuit.

Golopenția 2017 = Golopenția, Sanda, *Acțiune, interacțiune, identitate. Studii de pragmatică lingvistică*. București, Editura Academiei Române, 2017.

Kerbrat-Orecchioni – Traverso 2007 = Kerbrat-Orecchioni, Catherine, Véronique Traverso, « Introduction », în *Beiträge* 2007, 1–34.

Pop 2007 = Pop, Liana, « La confidence : gneres, marqueurs, stratégies et niveaux de textualization », în *Beiträge* 2007, 407–426.

Popa 2007 = Popa, Ileana-Camelia, « Les verbes de confession », *Analele Universității din Craiova. Seria Științe Filologice – Langues et littératures romanes*, an XI, nr. 1, 2007, 165–169.

VERBS OF SAYING THAT DESIGNATE REVEALING INFORMATION IN ROMANIAN (CONFESSION AND DISCLOSURE)

Abstract

The present paper aims at analysing a particular subclass of Romanian verbs of saying: verbs which designate the revealing of (personal) secrets or previously unknown information. The subclass divides in two groups, corresponding to two major forms of revealing information: confession (as in Rom. *a se confesa* – Engl. *to confess*) and disclosure (as in Rom. *a divulga* – Engl. *to disclose, to divulge*). The act of confession and disclosure has various particularities: confession as revealing personal information or thoughts directed regularly to a singular addressee (e.g. Rom. *a se confesa, a se destăinui, a dezvălui, a mărturisi*) versus confession (in church) as performing an act of Christian duty, addressed to a priest (Rom. *a se spovedi, a se mărturisi*); disclosure or divulging may relate to a different person, as revealing secret information (usually considered “wrong”) about someone else to a person or to an audience (e.g. Rom. *a deconspira, a demasca, a denunța, a divulga, a pârî*); it also may be related to oneself, as an act of voluntary (Rom. *a recunoaște*) or involuntary (Rom. *a se scăpa*) form of revealing personal information. Quite interesting are some verbs which can be used metaphorically to express the act of revealing information: e.g. Rom. *a borî, a cânta, a ciripi, a cloncâni, a guița, a lătra, a piui, a scuipa, a sifona, a trâmbița, a turna, a vărsa*.